Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 11ης Δεκεμβρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 2014/40/ΕΚ – Άρθρο 2, σημείο 40 – Έννοια της “διάθεσης στην αγορά” – Άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3 – Έλεγχος εφαρμογής της οδηγίας 2014/40 – Σκοπός διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Κατασκευή, παρουσίαση και πώληση προϊόντων καπνού – Παροχή, από διανομέα καπνού και συναφών προϊόντων σε κατάστημα λιανικής πώλησης, περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι φέρουν, επί της συσκευασίας τους, εσφαλμένη ένδειξη περιεκτικότητας σε νικοτίνη – Πρόστιμο επιβληθέν στον διανομέα – Αρχή nulla poena sine culpa – Αναλογικότητα του προστίμου»

Στην υπόθεση C-665/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό εφετείο αρμόδιο επί οικονομικών υποθέσεων, Κάτω Χώρες) με απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Οκτωβρίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport

κατά

Diamond Flavours BV,

UEG Holland BV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe (εισηγήτρια), πρόεδρο του δευτέρου τμήματος και προεδρεύουσα του εβδόμου τμήματος, M. Gavalec και Z. Csehi, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η UEG Holland BV και η Diamond Flavours BV, εκπροσωπούμενες από τον J. A. Jacobs, advocaat,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. K. Bulterman και την P. P. Huurnink,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την E. E. Schmidt και τον F. van Schaik,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 127, σ. 1), σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 40, και το άρθρο 20, παράγραφος 2, και παράγραφος 4, στοιχείο β′, σημείο i, της οδηγίας 2014/40.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Diamond Flavours BV και UEG Holland BV, δύο διανομέων, μεταξύ άλλων, περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων, και, αφετέρου, του Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport (Υφυπουργού Νεολαίας, Πρόληψης και Αθλητισμού, Κάτω Χώρες) (στο εξής: Υφυπουργός), σχετικά με πρόστιμο που επέβαλε ο Υφυπουργός στις Diamond Flavours και UEG Holland λόγω διάθεσης στην αγορά περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι έφεραν, στις μονάδες συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2014/40

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 8, 13 και 59 της οδηγίας 2014/40 έχουν ως εξής:

«(8) Σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), θα πρέπει να ληφθεί ως βάση για νομοθετικές προτάσεις ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και, ιδίως, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τυχόν νέες εξελίξεις που βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα. Τα προϊόντα καπνού δεν είναι συνήθη εμπορεύματα και, λόγω των ιδιαίτερα επιβλαβών συνεπειών του καπνού στην ανθρώπινη υγεία, η προστασία της υγείας θα πρέπει να έχει υψηλή προτεραιότητα, ιδίως για τη μείωση του επιπολασμού του καπνίσματος μεταξύ των νέων.

[…]

(13) Για την άσκηση των ρυθμιστικών τους καθηκόντων, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή χρειάζονται αναλυτικές πληροφορίες για τα συστατικά και τις εκπομπές των προϊόντων καπνού, ούτως ώστε να αξιολογούν την ελκυστικότητα, την εθιστικότητα και την τοξικότητα των προϊόντων καπνού, καθώς και να εκτιμούν τους κινδύνους που ενέχει για την υγεία η κατανάλωση των εν λόγω προϊόντων. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να ενισχυθούν οι υφιστάμενες υποχρεώσεις υποβολής κοινοποιήσεων για τα συστατικά και τις εκπομπές. Θα πρέπει να προβλεφθούν επιπρόσθετες ενισχυμένες υποχρεώσεις υποβολής κοινοποιήσεων σχετικά με τις πρόσθετες ουσίες που περιλαμβάνονται σε κατάλογο ιεράρχησης, προκειμένου να εκτιμηθεί, μεταξύ άλλων, η τοξικότητά τους, η εθιστικότητά τους και οι καρκινογόνες, μεταλλαξιγόνες ή τοξικές στην αναπαραγωγή ιδιότητές τους […], παρομοίως και για την καύση τους. Η επιβάρυνση των εν λόγω ενισχυμένων υποχρεώσεων υποβολής κοινοποιήσεων για τις ΜΜΕ θα πρέπει να περιορισθεί στο μέτρο του δυνατού. Θεωρείται ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις υποβολής κοινοποιήσεων συνάδουν με την υποχρέωση της Ένωσης να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

[…]

(59) Η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των νομικών αρχών που εμπεριέχει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αλλοιώνεται από την παρούσα οδηγία. Ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα επηρεάζονται από την παρούσα οδηγία. Είναι επομένως απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους κατασκευαστές, τους εισαγωγείς και τους διανομείς καπνού και συναφών προϊόντων όχι μόνο εξασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και των καταναλωτών, αλλά και προστατεύουν όλα τα άλλα θεμελιώδη δικαιώματα και είναι αναλογικές όσον αφορά την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να τηρούνται το δίκαιο της Ένωσης και οι σχετικές διεθνείς υποχρεώσεις.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα ακόλουθα:

«Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν:

[…]

στ) τη διάθεση στην αγορά και την επισήμανση ορισμένων προϊόντων συναφών με τα προϊόντα καπνού, συγκεκριμένα των ηλεκτρονικών τσιγάρων και των περιεκτών επαναπλήρωσης και των φυτικών προϊόντων για κάπνισμα,

προκειμένου να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για τον καπνό και τα συναφή προϊόντα, λαμβάνοντας ως βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ιδίως για τους νέους, και να τηρηθούν οι υποχρεώσεις της Ένωσης κατά τη σύμβαση-πλαίσιο του [Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ)] για τον έλεγχο του καπνού (“ΣΠΕΚ”).»

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«[…]

16) “ηλεκτρονικό τσιγάρο”: προϊόν που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κατανάλωση ατμού που περιέχει νικοτίνη με επιστόμιο ή στοιχείο του εν λόγω προϊόντος, συμπεριλαμβανομένου του περιέκτη, του δοχείου και της συσκευής χωρίς περιέκτη ή δοχείο. Τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μπορούν να είναι ή επαναπληρώσιμα μέσω περιέκτη επαναπλήρωσης και δοχείου ή επαναπληρώσιμα με περιέκτες μίας χρήσης,

17) “περιέκτης επαναπλήρωσης”: δοχείο που περιέχει υγρό στο οποίο περιέχεται νικοτίνη, το οποίο μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί για να επαναπληρώσει ηλεκτρονικό τσιγάρο,

[…]

30) “μονάδα συσκευασίας”: η μικρότερη ατομική συσκευασία ενός προϊόντος καπνού ή συναφούς προϊόντος που διατίθεται στην αγορά,

[…]

37) “κατασκευαστής”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατασκευάζει προϊόν ή το οποίο δίνει εντολή να σχεδιαστεί ή να κατασκευαστεί ένα προϊόν και διαθέτει το προϊόν αυτό στην αγορά υπό την ονομασία ή το εμπορικό σήμα του,

[…]

39) “εισαγωγέας προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων”: το πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή δικαίωμα διάθεσης επί προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων που έχουν εισαχθεί στο έδαφος της Ένωσης,

40) “διάθεση στην αγορά”: η διάθεση προϊόντων, ανεξαρτήτως του τόπου παρασκευής τους, σε καταναλωτές που βρίσκονται στην Ένωση, με ή χωρίς πληρωμή, συμπεριλαμβανομένης της εξ αποστάσεως πώλησης· σε περιπτώσεις διασυνοριακών εξ αποστάσεως πωλήσεων, το προϊόν θεωρείται ότι εισάγεται στην αγορά στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο καταναλωτής,

41) “κατάστημα λιανικής πώλησης”: κάθε κατάστημα που διαθέτει στην αγορά προϊόντα καπνού, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης των προϊόντων από φυσικό πρόσωπο.»

6 Το άρθρο 20 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ηλεκτρονικά τσιγάρα», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα ηλεκτρονικά τσιγάρα και οι περιέκτες επαναπλήρωσης να διατίθενται στην αγορά μόνο εφόσον τηρούν την παρούσα οδηγία και όλη την υπόλοιπη σχετική νομοθεσία της Ένωσης.

Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα ηλεκτρονικά τσιγάρα και τους περιέκτες επαναπλήρωσης που υπόκεινται σε απαίτηση αδειοδότησης βάσει της οδηγίας 2001/83/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση (ΕΕ 2001, L 311, σ. 67),] ή στις απαιτήσεις της οδηγίας 93/42/ΕΟΚ [του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993, περί των ιατροτεχνολογικών προϊόντων (ΕΕ 1993, L 169, σ. 1)].

2. Οι κατασκευαστές και οι εισαγωγείς ηλεκτρονικών τσιγάρων και περιεκτών επαναπλήρωσης υποβάλλουν κοινοποίηση στις αρμόδιες αρχές για τυχόν σχετικά προϊόντα που προτίθενται να θέσουν στην αγορά. Η κοινοποίηση υποβάλλεται ηλεκτρονικά έξι μήνες πριν από την προβλεπόμενη διάθεση στην αγορά. […] Υποβάλλεται νέα κοινοποίηση για κάθε ουσιαστική τροποποίηση του προϊόντος.

Ανάλογα με το αν το προϊόν είναι ηλεκτρονικό τσιγάρο ή περιέκτης επαναπλήρωσης, η κοινοποίηση περιέχει τις ακόλουθες πληροφορίες:

[…]

β) κατάλογο όλων των συστατικών που περιέχονται στο προϊόν και όλων των εκπομπών από τη χρήση του, ανά μάρκα και τύπο, συμπεριλαμβανομένων των ποσοτήτων αυτών·

[…]

4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι:

[…]

β) οι μονάδες συσκευασίας και όλες οι εξωτερικές συσκευασίες ηλεκτρονικών τσιγάρων και περιεκτών επαναπλήρωσης:
   i) περιλαμβάνουν κατάλογο όλων των συστατικών που περιέχονται στο προϊόν σε φθίνουσα σειρά βάρους και αναφέρουν το περιεχόμενο σε νικοτίνη του προϊόντος και τη χορήγηση ανά δόση, τον αριθμό της παρτίδας παραλαβής και σύσταση να φυλάσσεται το προϊόν μακριά από παιδιά,

[…]».

7 Το άρθρο 23 της οδηγίας 2014/40, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συνεργασία και επιβολή», ορίζει στις παραγράφους 2 και 3 τα εξής:

«2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα που δεν συμμορφώνονται με την παρούσα οδηγία, συμπεριλαμβανομένων των εκτελεστικών και των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που προβλέπονται σε αυτήν. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να μη διατίθενται στην αγορά προϊόντα καπνού και συναφή προϊόντα, εάν δεν τηρούνται οι υποχρεώσεις κοινοποίησης που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

3. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κανόνες για τις κυρώσεις που ισχύουν για παραβάσεις των εθνικών διατάξεων οι οποίες θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την εφαρμογή αυτών των κυρώσεων. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Η όποια οικονομική διοικητική κύρωση επιβάλλεται ως αποτέλεσμα από πρόθεση παράβασης μπορεί να είναι τέτοια που να αντισταθμίζει τα οικονομικά οφέλη της παράβασης.»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1020

8 Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την εποπτεία της αγοράς και τη συμμόρφωση των προϊόντων και για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/42/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 765/2008 και (ΕΕ) αριθ. 305/2011 (ΕΕ 2019, L 169, σ. 1), προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στα προϊόντα τα οποία υπόκεινται στην ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης που παρατίθεται στο παράρτημα I (“ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης”), όπου δεν υπάρχουν στην ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης ειδικές διατάξεις με τον ίδιο στόχο οι οποίες να ρυθμίζουν με ειδικότερο τρόπο συγκεκριμένες πτυχές της εποπτείας της αγοράς και της επιβολής.»

9 Το παράρτημα I του κανονισμού 2019/1020, το οποίο επιγράφεται «Ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης», περιλαμβάνει τις νομικές πράξεις της Ένωσης που συνθέτουν την ενωσιακή νομοθεσία για την οποία κάνει λόγο το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού. Στις εν λόγω νομικές πράξεις καταλέγεται, στο σημείο 55 του παραρτήματος, η οδηγία 2014/40.

Το ολλανδικό δίκαιο

10 Η οδηγία 2014/40 μεταφέρθηκε στην ολλανδική έννομη τάξη με τον Tabaks- en rookwarenwet (νόμο περί καπνού και προϊόντων καπνού), της 10ης Μαρτίου 1988 (Stb. 1988, αριθ. 342, στο εξής: νόμος περί προϊόντων καπνού), το Tabaks- en rookwarenbesluit (εκτελεστικό διάταγμα περί καπνού και προϊόντων καπνού), της 14ης Οκτωβρίου 2015 (Stb. 2015, αριθ. 398) και την Tabaks- en rookwarenregeling (κανονιστική απόφαση περί καπνού και προϊόντων καπνού), της 10ης Μαΐου 2016 (Stcrt. 2016, αριθ. 25446).

11 Από το άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου περί προϊόντων καπνού προκύπτει ότι η «διάθεση στην αγορά» συνίσταται στη διάθεση των προϊόντων στους καταναλωτές. Ο «εισαγωγέας καπνού και συναφών προϊόντων» ορίζεται, στο ολλανδικό δίκαιο, ως το πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή δικαίωμα διάθεσης επί προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων που έχουν εισαχθεί στις Κάτω Χώρες.

12 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του νόμου περί προϊόντων καπνού, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο a, του νόμου αυτού, το άρθρο 3.3 του εκτελεστικού διατάγματος περί καπνού και προϊόντων καπνού και το άρθρο 3.10, παράγραφος 1, της κανονιστικής απόφασης περί καπνού και προϊόντων καπνού, απαγορεύεται η διάθεση στην αγορά μονάδων συσκευασίας στις οποίες δεν αναγράφεται η περιεκτικότητα σε νικοτίνη των περιεκτών επαναπλήρωσης. Σε περίπτωση παράβασης της εν λόγω απαγόρευσης, ο Υπουργός μπορεί να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, σύμφωνα με το άρθρο 11b, παράγραφος 1, του συγκεκριμένου νόμου.

Η διαφορά της κύριας και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Επιθεωρητής της Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (ολλανδικής αρχής ασφάλειας τροφίμων και προϊόντων, Κάτω Χώρες) έλαβε δείγματα από πέντε περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων που είχε αγοράσει μέσω ιστοτόπων διαφορετικών καταστημάτων λιανικής πώλησης. Κατά τη δειγματοληψία αυτή, ο επιθεωρητής διαπίστωσε ότι η περιεκτικότητα σε νικοτίνη των εν λόγων περιεκτών επαναπλήρωσης ήταν μικρότερη από την αναγραφόμενη στις μονάδες συσκευασίας τους.

14 Τα καταστήματα λιανικής πώλησης είχαν προμηθευτεί τους συγκεκριμένους περιέκτες από δύο διαφορετικούς διανομείς. Οι διανομείς είχαν αποκτήσει τους περιέκτες επαναπλήρωσης, πριν προβούν στην εισαγωγή τους στις Κάτω Χώρες, από κατασκευαστή εγκατεστημένο στη Γαλλία, από εισαγωγέα εγκατεστημένο στην Ιρλανδία και από εισαγωγέα εγκατεστημένο στην Ουγγαρία.

15 Με αποφάσεις της 18ης και της 25ης Οκτωβρίου 2019, ο Υφυπουργός επέβαλε πέντε διοικητικά πρόστιμα ύψους 450 ευρώ έκαστο σε βάρος των διανομέων λόγω της εκ μέρους τους διάθεσης στην αγορά περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι έφεραν επί των μονάδων συσκευασίας τους ανακριβή ένδειξη περιεκτικότητας σε νικοτίνη.

16 Οι διανομείς άσκησαν προσφυγή κατά των προστίμων αυτών ενώπιον του rechtbank Rotterdam (πρωτοδικείου Ρότερνταμ, Κάτω Χώρες). Με απόφαση της 7ης Απριλίου 2021, το εν λόγω δικαστήριο έκανε δεκτές τις προσφυγές και ακύρωσε τα πρόστιμα, με το σκεπτικό ότι οι διανομείς δεν είχαν διαθέσει στους καταναλωτές τους επίδικους περιέκτες επαναπλήρωσης, οπότε δεν στοιχειοθετούνταν «διάθεση στην αγορά» κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας.

17 Κατά της ως άνω αποφάσεως, ο Υφυπουργός άσκησε έφεση ενώπιον του College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικού εφετείου αρμόδιου επί οικονομικών υποθέσεων, Κάτω Χώρες), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο.

18 Κατά πρώτον, το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι έχει ήδη κρίνει, με απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2022 (ECLI:NL:CBB:2022:510), ότι η οδηγία 2014/40 αποκλείει τη διάθεση στην αγορά προϊόντος καπνού του οποίου η περιεκτικότητα σε νικοτίνη δεν αναγράφεται στη συσκευασία. Επιπλέον, επισημαίνει ότι η Διοίκηση δεν διαθέτει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως συναφώς και δεν έχει τη δυνατότητα να προβεί σε εκτίμηση των κινδύνων για τη δημόσια υγεία εφόσον διαπιστωθεί απόκλιση μεταξύ της περιεκτικότητας σε νικοτίνη ενός περιέκτη επαναπλήρωσης και της αναγραφής της περιεκτικότητας αυτής στη μονάδα συσκευασίας του εν λόγω περιέκτη.

19 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι το ως άνω νομολογιακό προηγούμενο αφορούσε κατάστημα λιανικής πώλησης που διέθετε περιέκτες επαναπλήρωσης για ηλεκτρονικά τσιγάρα προς πώληση σε καταναλωτές μέσω του ιστοτόπου του. Επομένως, στοιχειοθετούνταν «διάθεση στην αγορά», κατά την έννοια της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, και το κατάστημα λιανικής πώλησης μπορούσε να θεωρηθεί ότι είχε τελέσει παράβαση.

20 Αντιθέτως, η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά την παροχή περιεκτών επαναπλήρωσης από «εισαγωγέα», κατά την έννοια της εν λόγω νομοθεσίας, ήτοι από το πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή δικαίωμα διάθεσης επί προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων τα οποία έχουν εισαχθεί στην επικράτεια των Κάτω Χωρών, όχι στους καταναλωτές αλλά σε κατάστημα λιανικής πώλησης. Επομένως, στη συγκεκριμένη περίπτωση διαπιστώνεται, κατά το αιτούν δικαστήριο, αβεβαιότητα ως προς την ερμηνεία της έννοιας της «διάθεσης στην αγορά», από την οποία εξαρτάται η απαίτηση της τήρησης της υποχρέωσης των κρατών μελών, βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40, να διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα που δεν συμμορφώνονται με την οδηγία αυτή.

21 Κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι ο Υφυπουργός επέβαλε στους διανομείς διοικητικές κυρώσεις που έχουν ποινικό χαρακτήρα. Συνεπώς, τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και, ως εκ τούτου, η αρχή nulla poena sine culpa (καμία ποινή χωρίς ενοχή). Πλην όμως, η αρχή αυτή επιτάσσει υπαιτιότητα και, επομένως, ευθύνη τέλεσης της παράβασης. Επομένως, τίθεται το ζήτημα αν οι εν λόγω διανομείς

ευθύνονται για τη διάθεση στην αγορά περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι έφεραν, επί της συσκευασίας τους, εσφαλμένη ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της ενδεχόμενης υπερβολικής επιβάρυνσης την οποία θα συνεπαγόταν για τους εν λόγω διανομείς η διενέργεια δειγματοληπτικού ελέγχου από πλευράς τους επί των οικείων προϊόντων.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό εφετείο αρμόδιο επί οικονομικών υποθέσεων) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 23, παράγραφος 2, [της οδηγίας 2014/40], σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 40, και το άρθρο 20, παράγραφος 4, στοιχείο β′, σημείο i, της [ίδιας οδηγίας], την έννοια ότι στην υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης στη συσκευασία των οποίων αναγράφεται εσφαλμένη περιεκτικότητα σε νικοτίνη δεν εμπίπτει μόνον η πώληση των εν λόγω περιεκτών επαναπλήρωσης σε κατάστημα λιανικής πώλησης ή μέσω αυτού, αλλά και η προμήθεια των περιεκτών επαναπλήρωσης σε κατάστημα λιανικής πώλησης;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: Μπορεί σε περίπτωση, όπως η υπό κρίση, στην οποία επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο, να καταλογιστεί ευθύνη σε οικονομικό φορέα που αγόρασε περιέκτες επαναπλήρωσης από κατασκευαστή ή εισαγωγέα κατά την έννοια της οδηγίας 2014/40 και, ως εκ τούτου, να του προσαφθεί ότι διέθεσε στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης στη συσκευασία των οποίων αναγραφόταν εσφαλμένη περιεκτικότητα σε νικοτίνη, παρά το γεγονός ότι η αναγραφόμενη στη συσκευασία περιεκτικότητα σε νικοτίνη αντιστοιχεί στην αναφερόμενη στην κοινοποίηση κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 2, της [ίδιας οδηγίας] περιεκτικότητα του περιέκτη επαναπλήρωσης σε νικοτίνη;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

23 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 40, και το άρθρο 20, παράγραφος 4, στοιχείο β′, σημείο i, της ίδιας οδηγίας, έχει την έννοια ότι η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι φέρουν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη ισχύει αποκλειστικώς κατά το στάδιο της παροχής των εν λόγω περιεκτών επαναπλήρωσης από το κατάστημα λιανικής πώλησης στον καταναλωτή.

Επί του παραδεκτού

24 Με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, οι δύο διανομείς ισχυρίζονται ότι το πρώτο ερώτημα είναι απαράδεκτο καθόσον δεν αφορά το ζήτημα ως προς το οποίο καλείται να αποφανθεί το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση της κύριας δίκης. Συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι το ολλανδικό δίκαιο δεν προβλέπει δυνατότητα επιβολής διοικητικής κύρωσης σε διανομέα όταν το υγρό ενός

περιέκτη επαναπλήρωσης για ηλεκτρονικά τσιγάρα έχει μικρότερη περιεκτικότητα σε νικοτίνη από εκείνη που αναγράφεται στη συσκευασία του και ο εν λόγω περιέκτης βρίσκεται στο κατάστημα λιανικής πώλησης.

25 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων την οποία καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη για τη δικαστική απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1981, Foglia, 244/80, EU:C:1981:302, σκέψη 15· της 8ης Νοεμβρίου 1990, Gmurzynska-Bscher, C-231/89, EU:C:1990:386, σκέψεις 19 και 20, καθώς και της 15ης Ιουλίου 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, σκέψη 54).

26 Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβάλει εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, σκέψη 61, και της 15ης Ιουλίου 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, σκέψη 55).

27 Πλην όμως, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, επακριβώς, ερμηνεία της έννοιας της «διάθεσης στην αγορά» του άρθρου 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40, προκειμένου να κρίνει αν φέρει ευθύνη ο διανομέας περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων επειδή πώλησε, σε κατάστημα λιανικής πώλησης και όχι σε καταναλωτή, προϊόν το οποίο δεν είναι σύμφωνο με υποχρέωση η οποία απορρέει από την οδηγία αυτή.

28 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

29 Ερωτηθέν πρόσφατα επί της ερμηνείας της έννοιας της «διάθεσης στην αγορά» του άρθρου 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40 από το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Αυστρία), το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το άρθρο 23, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 40, της ίδιας οδηγίας, έχει την έννοια ότι η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά προϊόντα καπνού εντός μονάδων συσκευασίας οι οποίες φέρουν επισήμανση που δεν πληροί τις απαιτήσεις σχετικά με την παρουσίαση των εν λόγω προϊόντων δεν ισχύει αποκλειστικώς κατά το στάδιο της παροχής των οικείων προϊόντων από έμπορο λιανικής πώλησης στον καταναλωτή (απόφαση της 15ης Μαΐου 2025, Bundesminister für Gesundheit, C-717/23, EU:C:2025:351, σκέψη 52).

30 Πλην όμως, το άρθρο 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40 έχει γενική εφαρμογή στο μέτρο που αποσκοπεί στη μη διάθεση στην αγορά των προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων που δεν είναι σύμφωνα με κάποια από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής (πρβλ. απόφαση της 15ης Μαΐου 2025, Bundesminister für Gesundheit, C-717/23, EU:C:2025:351, σκέψη 39).

31 Συγκεκριμένα, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της εν λόγω διάταξης, το άρθρο 23, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν κανόνες σχετικά με τις επιβλητέες κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των εθνικών διατάξεων που έχουν θεσπιστεί δυνάμει της συγκεκριμένης οδηγίας και να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζουν την επιβολή των κυρώσεων αυτών. Η εν λόγω θέσπιση κανόνων σχετικά με τις επιβλητέες κυρώσεις αφορά όλες τις διατάξεις της οδηγίας 2014/40, ανεξαρτήτως του σταδίου της αλυσίδας εφοδιασμού στο οποίο έχουν εφαρμογή, και, ως εκ τούτου, δεν περιορίζεται στο στάδιο της παροχής στους καταναλωτές μη σύννομων προϊόντων καπνού από έμπορο λιανικής πώλησης (απόφαση της 15ης Μαΐου 2025, Bundesminister für Gesundheit, C-717/23, EU:C:2025:351, σκέψη 40).

32 Η ως άνω ερμηνεία, κατά την οποία η υποχρέωση την οποία υπέχουν τα κράτη μέλη ισχύει σε όλα τα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, χωρίς να περιορίζεται στο στάδιο της παροχής στους καταναλωτές προϊόντων καπνού από έμπορο λιανικής πώλησης, επιρρωννύεται επίσης από την ευρύτερη δέσμη ρυθμίσεων στην οποία εντάσσεται η οδηγία 2014/40, ιδίως δε από τον κανονισμό 2019/1020, ο οποίος έχει εφαρμογή, σύμφωνα με το άρθρο 2 και το σημείο 55 του παραρτήματος I του κανονισμού αυτού, στα προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/40 (πρβλ. απόφαση της 15ης Μαΐου 2025, Bundesminister für Gesundheit, C-717/23, EU:C:2025:351, σκέψεις 42 έως 46).

33 Επιπλέον, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας και των καταναλωτών όπως απαντά στο άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 8 και 59 της εν λόγω οδηγίας, η συγκεκριμένη υποχρέωση ελέγχου προϋποθέτει την άσκηση εποπτείας κατά τα διάφορα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, ούτως ώστε να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να μεριμνούν για την τήρηση των επιταγών της συγκεκριμένης οδηγίας 2014/40 για κάθε πράξη που οδηγεί εν τέλει στη διάθεση του προϊόντος στους καταναλωτές (απόφαση της 15ης Μαΐου 2025, Bundesminister für Gesundheit, C-717/23, EU:C:2025:351, σκέψη 51).

34 Το γεγονός ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την πώληση περιεκτών επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων δεν επιδρά στην ερμηνεία του άρθρου 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40, όπως εκτίθεται στη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως. Αντιθέτως, το άρθρο 20 της οδηγίας αυτής, το οποίο αφορά αποκλειστικώς τα ηλεκτρονικά τσιγάρα, εμμένει ρητώς, κατά την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου, στην υποχρέωση των κρατών μελών να μεριμνούν ώστε «τα ηλεκτρονικά τσιγάρα και οι περιέκτες επαναπλήρωσης να διατίθενται στην αγορά μόνο εφόσον τηρούν [τη συγκεκριμένη οδηγία] και όλη την υπόλοιπη σχετική νομοθεσία της Ένωσης».

35 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 40, και το άρθρο 20, παράγραφος 4, στοιχείο β′, σημείο i, της ίδιας οδηγίας, έχει την έννοια ότι η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι φέρουν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη δεν ισχύει αποκλειστικώς κατά το στάδιο της παροχής των εν λόγω περιεκτών επαναπλήρωσης από το κατάστημα λιανικής πώλησης στον καταναλωτή.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

36 Προκαταρκτικώς, σημειώνεται ότι, όπως έχει διατυπωθεί από το αιτούν δικαστήριο, το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα δεν αναφέρει καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης.

37 Πλην όμως, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στον εθνικό δικαστή χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο ενδέχεται να χρειαστεί να λάβει υπόψη κανόνες του δικαίου της Ένωσης στους οποίους δεν αναφέρθηκε ο εθνικός δικαστής με το ερώτημά του [πρβλ. αποφάσεις της 20ής Μαρτίου 1986, Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, σκέψη 9, και της 4ης Οκτωβρίου 2024, Confédération paysanne (Πεπόνια και ντομάτες από τη Δυτική Σαχάρα), C-399/22, EU:C:2024:839, σκέψη 40].

38 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη κυρώσεις εντάσσονται στους κανόνες σχετικά με τις επιβλητέες κυρώσεις τους οποίους τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40.

39 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την επιβολή διοικητικού προστίμου ποινικού χαρακτήρα σε οικονομικό φορέα που διέθεσε στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι έφεραν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη, παρά το γεγονός ότι οι σχετικές πληροφορίες αντιστοιχούσαν σε εκείνες που είχαν κοινοποιηθεί, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, της οδηγίας, από τον «κατασκευαστή» ή τον «εισαγωγέα» που παρέσχε στον εν λόγω οικονομικό φορέα τους περιέκτες επαναπλήρωσης.

40 Από το γράμμα του άρθρου 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 προκύπτει, πρώτον, ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν κανόνες σχετικά με τις επιβλητέες κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των εθνικών διατάξεων που ισχύουν κατ' εφαρμογήν της οδηγίας, δεύτερον, ότι οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές και, τρίτον, ότι η οποιαδήποτε χρηματική διοικητική κύρωση που επιβάλλεται ως αποτέλεσμα από πρόθεση παράβασης μπορεί να είναι τέτοια που να αντισταθμίζει τα οικονομικά οφέλη της παράβασης.

41 Πέραν της τελευταίας αυτής διευκρίνισης, η οποία εξαρτά τη δυνατότητα να αντισταθμιστούν τα οικονομικά οφέλη της παράβασης από τον εκ προθέσεως χαρακτήρα της παράβασης, η οδηγία 2014/40 δεν περιλαμβάνει άλλες διατάξεις σχετικά με τη θέσπιση των κανόνων που αφορούν τις κυρώσεις πέραν εκείνης που απαιτεί αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα των κυρώσεων. Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 23, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής μπορεί να συναχθεί ότι, τηρουμένης της εν λόγω απαίτησης, τα κράτη μέλη διατηρούν την αυτονομία τους κατά τη θέσπιση των οικείων κανόνων.

42 Συγκεκριμένα, ελλείψει εναρμόνισης της νομοθεσίας της Ένωσης όσον αφορά τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τήρησης των προϋποθέσεων που προβλέπει σύστημα το οποίο έχει θεσπιστεί με τη νομοθεσία αυτή, τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να επιλέγουν τις κυρώσεις που θεωρούν κατάλληλες. Εν πάση περιπτώσει, τα κράτη μέλη οφείλουν να ασκούν την αρμοδιότητα αυτή τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης και τις γενικές αρχές του και, κατά συνέπεια, την αρχή της αναλογικότητας (αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Urbán, C-210/10, EU:C:2012:64,

σκέψη 23· της 22ας Μαρτίου 2017, Euro-Team και Spirál-Gép, C-497/15 και C-498/15, EU:C:2017:229, σκέψη 39, και της 21ης Νοεμβρίου 2024, Ekostroy, C-61/23, EU:C:2024:974, σκέψη 41).

43 Όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το ζήτημα στο οποίο εδράζεται το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα συνίσταται σε εκείνο της συμβατότητας ενός συστήματος αντικειμενικής ευθύνης με την απαίτηση του άρθρου 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 και, ειδικότερα, με την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.

44 Πλην όμως, όσον αφορά την εν λόγω αρχή, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ένα τέτοιο σύστημα δεν είναι, αφ' εαυτού, ασυμβίβαστο με το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1990, Hansen, C-326/88, EU:C:1990:291, σκέψη 19· της 27ης Φεβρουαρίου 1997, Ebony Maritime και Loten Navigation, C-177/95, EU:C:1997:89, σκέψη 36· της 11ης Ιουλίου 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, EU:C:2002:440, σκέψη 47, και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Urbán, C-210/10, EU:C:2012:64, σκέψη 47).

45 Συγκεκριμένα, ένα σύστημα αντικειμενικής ευθύνης δεν θεωρείται ως μη αναλογικό, όταν το σύστημα αυτό είναι ικανό να ενθαρρύνει τα πρόσωπα τα οποία αφορά να τηρούν τις διατάξεις μιας πράξης της Ένωσης και όταν οι επιδιωκόμενοι σκοποί είναι γενικού ενδιαφέροντος ικανού να δικαιολογήσει τη θέσπιση ενός τέτοιου συστήματος (πρβλ. αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1990, Hansen, C-326/88, EU:C:1990:291, σκέψη 19, και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Urbán, C-210/10, EU:C:2012:64, σκέψη 48).

46 Εν προκειμένω, αφενός, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγία 2014/40 επιδιώκει, κατά το άρθρο 1 αυτής, τον σκοπό διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας, ιδίως για τους νέους.

47 Πλην όμως, ο εν λόγω σκοπός συνιστά σκοπό γενικού ενδιαφέροντος, κατά την έννοια της νομολογίας που μνημονεύθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, Deutsches Weintor, C-544/10, EU:C:2012:526, σκέψη 49, και της 29ης Απριλίου 2015, Léger, C-528/13, EU:C:2015:288, σκέψη 57), ικανού να δικαιολογήσει τη θέσπιση, από τα κράτη μέλη, συστήματος αντικειμενικής ευθύνης. Κατά τα λοιπά, ένα τέτοιο σύστημα προσφέρεται ώστε να ενθαρρύνει τα πρόσωπα τα οποία αφορά να τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία 2014/40.

48 Περαιτέρω, όσον αφορά την ιδιαίτερη περίσταση ότι οι περιεκτικότητες σε νικοτίνη, εξαιτίας των οποίων επιβλήθηκαν οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης κυρώσεις, συμπίπτουν με εκείνες που είχαν κοινοποιηθεί από τον κατασκευαστή και τους εισαγωγείς των επίδικων προϊόντων βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, διαπιστώνεται ότι η εν λόγω κοινοποίηση αποσκοπεί, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 13 της ίδιας οδηγίας, στη διευκόλυνση της ρυθμιστικής αποστολής των κρατών μελών και της Επιτροπής και όχι στο να παράσχει στους επιχειρηματίες που συμμετέχουν σε μεταγενέστερο στάδιο τη δυνατότητα να απαλλαγούν από την ευθύνη τους.

49 Αφετέρου, οι συγκεκριμένες κυρώσεις δεν φαίνεται να αντισταθμίζουν τα οικονομικά οφέλη της παράβασης, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι εν λόγω κυρώσεις δεν προϋποθέτουν να αποδεικνύεται πρόθεση βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40.

50 Επομένως, υπό τις συνθήκες αυτές, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την επιβολή διοικητικού προστίμου ποινικού χαρακτήρα σε οικονομικό φορέα που διέθεσε στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι φέρουν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη, παρά το γεγονός ότι οι σχετικές πληροφορίες αντιστοιχούν σε εκείνες που κοινοποιήθηκαν, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40, από τον «κατασκευαστή» ή τον «εισαγωγέα» που προμήθευσε τον εν λόγω οικονομικό φορέα με τους περιέκτες επαναπλήρωσης.

51 Ωστόσο, μολονότι η αρχή της αναλογικότητας επιβάλλεται στα κράτη μέλη όσον αφορά τον καθορισμό των συστατικών στοιχείων μιας παραβάσεως, εντούτοις το ίδιο ισχύει όσον αφορά την εκτίμηση των στοιχείων που είναι δυνατόν να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Urbán, C-210/10, EU:C:2012:64, σκέψη 54· της 22ας Μαρτίου 2017, Euro-Team και Spirál-Gép, C-497/15 και C-498/15, EU:C:2017:229, σκέψη 43, και της 21ης Νοεμβρίου 2024, Ekostroy, C-61/23, EU:C:2024:974, σκέψη 46).

52 Τούτο συνεπάγεται ότι οι ατομικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου (πρβλ. αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 2018, Link Logistik N&N, C-384/17, EU:C:2018:810, σκέψη 45, καθώς και της 21ης Νοεμβρίου 2024, Ekostroy, C-61/23, EU:C:2024:974, σκέψη 47). Συνεπώς, η επιβολή κατ' αποκοπήν προστίμου για οποιαδήποτε παράβαση υποχρέωσης που προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία, χωρίς προσαρμογή του ύψους του εν λόγω προστίμου αναλόγως της σοβαρότητας της παράβασης, προκύπτει ότι είναι δυσανάλογη προς τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει η νομοθεσία της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Urbán, C-210/10, EU:C:2012:64, σκέψη 41, και της 22ας Μαρτίου 2017, Euro-Team και Spirál-Gép, C-497/15 και C-498/15, EU:C:2017:229, σκέψη 50).

53 Εν προκειμένω, υπό την επιφύλαξη των εκτιμήσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση δεν φαίνεται να καθιστά δυνατή την επιβολή εξατομικευμένης κύρωσης. Συγκεκριμένα, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι το ύψος των προστίμων που επιβλήθηκαν στους δύο διανομείς δεν περιλαμβάνει εκτίμηση σχετικά με τις ατομικές περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης και, ιδίως, του γεγονότος ότι η εσφαλμένη περιεκτικότητα σε νικοτίνη που τους προσάπτεται ήταν υψηλότερη από εκείνη που είχαν πράγματι οι περιέκτες επαναπλήρωσης οι οποίοι διατέθηκαν στην αγορά.

54 Επομένως, η επιβολή κατ' αποκοπήν ποσού ως χρηματικής κύρωσης για κάθε παράβαση υποχρέωσης που προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2014/40, χωρίς διαφοροποίηση του ύψους της εν λόγω χρηματικής κύρωσης αναλόγως της σοβαρότητας της παράβασης, την οποία φαίνεται να προβλέπουν οι επίμαχοι στην κύρια δίκη κανόνες κυρώσεων, είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον σκοπό που επιδιώκεται με την οδηγία 2014/40, ήτοι τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας, ιδίως για τους νέους (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 2017, Euro-Team και Spirál-Gép, C-497/15 και C-498/15, EU:C:2017:229, σκέψεις 62 έως 64 και 66, καθώς και της 21ης Νοεμβρίου 2024, Ekostroy, C-61/23, EU:C:2024:974, σκέψη 53).

55 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την επιβολή διοικητικού προστίμου ποινικού χαρακτήρα σε οικονομικό φορέα που διέθεσε στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι

οποίοι έφεραν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη, παρά το γεγονός ότι οι σχετικές πληροφορίες αντιστοιχούσαν σε εκείνες που είχαν κοινοποιηθεί, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, της οδηγίας, από τον «κατασκευαστή» ή τον «εισαγωγέα» που παρέσχε στον εν λόγω οικονομικό φορέα τους περιέκτες επαναπλήρωσης, στην περίπτωση που δεν υφίσταται δυνατότητα προσαρμογής του ύψους του προστίμου αναλόγως της σοβαρότητας της παράβασης λαμβανομένων υπόψη των ατομικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης.

Επί των δικαστικών εξόδων

56 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 23, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 40, και το άρθρο 20, παράγραφος 4, στοιχείο β', σημείο i, της ίδιας οδηγίας,

έχει την έννοια ότι:

η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι φέρουν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη δεν ισχύει αποκλειστικώς κατά το στάδιο της παροχής των εν λόγω περιεκτών επαναπλήρωσης από το κατάστημα λιανικής πώλησης στον καταναλωτή.

2) Το άρθρο 23, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει την επιβολή διοικητικού προστίμου ποινικού χαρακτήρα σε οικονομικό φορέα που διέθεσε στην αγορά περιέκτες επαναπλήρωσης ηλεκτρονικών τσιγάρων οι οποίοι έφεραν, επί των μονάδων συσκευασίας τους, ανακριβή ένδειξη της περιεκτικότητάς τους σε νικοτίνη, παρά το γεγονός ότι οι σχετικές πληροφορίες αντιστοιχούσαν σε εκείνες που είχαν κοινοποιηθεί, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, της οδηγίας, από τον «κατασκευαστή» ή τον «εισαγωγέα» που παρέσχε στον εν λόγω οικονομικό φορέα τους περιέκτες επαναπλήρωσης, στην περίπτωση που δεν υφίσταται δυνατότητα προσαρμογής του ύψους του προστίμου αναλόγως της σοβαρότητας της παράβασης λαμβανομένων υπόψη των ατομικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης.

(υπογραφές)